

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2010/11:5

Stenografiska
uppteckningar
2010/11:5

Onsdagen den 27 oktober

1 § Ekonomiska och finansiella frågor (budget)

Statssekreterare Hans Lindblad

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor (budget) den 15 juli 2010

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor (budget) den 11 november 2010

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Välkomna till det första av dagens två EU-nämndssammanträden! Vid detta sammanträde ska vi ha samråd med statssekreterare Hans Lindblad och hans medarbetare om Ekofin – budget. Papper finns utlagda här med overheadbilder som jag förstått att statssekreteraren i går använde i finansutskottet.

Anf. 2 Statssekreterare HANS LINDBLAD:

Herr ordförande! Det är väldigt trevligt att vara här. Med mig har jag departementssekreterare Julia Hagberg och departementssekreterare Karin Knutsson.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Får jag avbryta dig bara ett ögonblick för att säga att det finns en återrapport från den 15 juli som skickats ut. Om det finns synpunkter på eller frågor om den tar vi dem nu. Så tycks inte vara fallet.

Jag vill också säga att det var EU-nämndssammanträde den 23 juni i år om dessa frågor, och den 26 oktober – i går – var det, som sagt, överläggning i finansutskottet. Från Vänsterpartiets sida anmälades då avvikande mening.

Tillbaka till ordningen så varsågod, statssekreteraren!

Anf. 4 Statssekreterare HANS LINDBLAD:

Herr ordförande! Ni har fått en del underlag. Redan före sommaren presenterades årsbudgeten, men nu har vi möjlighet att visa vad parlamentets förslag angående budgeten är. Ni har fått ett kortfattat underlag. Jag tänker fokusera på de viktigaste förhandlingsfrågorna som vi ser framför oss.

Som regeringen tidigare informerat om blev det inget vanligt Ekofinmöte i juli, utan det blev ett skriftligt förfarande. Det förslag som lades fram och som röstades igenom i rådet var mer restriktivt än det

förslag jag presenterade här före sommaren. Vi valde i alla fall att rösta nej. Vi ansåg inte att det var tillräckligt restriktivt.

I dag startar – det är ju en ny process i och med Lissabonfördraget – det förlikningsförfarande som träder i kraft ifall man inte kommer överens vid den första läsningen. Man ska nog inte förvänta sig det, utan det blir sådana här förlikningar. Förlikningen som startar i dag ska hålla på i 21 dagar.

Denna förlikningsprocess genomförs parallellt med Ekofinmötet den 11 november. Parlamentet ska fastställa budgeten den 25 november.

Årets årsbudget – nästa OH-bild – är den första under den nya Lissabonprocessen. Tidigare hade parlamentet och rådet olika inflytande över delar av budgeten. Nu har det försvunnit. Man har inte en uppdelning på vad som kallas för obligatoriska och icke obligatoriska utgifter, utan nu har man lika mycket kraft och lika mycket inflytande över båda.

I den här nya processen finns risken att medlemsstaternas inflytande minskar. Det beror bland annat på att ordföranden får ett större ansvar för själva förlikningsprocessen. Risken finns också att de här förhandlingspaketen blir mycket mer komplexa än tidigare – att man spelar in fler frågor. Utöver årsbudgeten nu ser vi framför oss ett antal svåra frågor.

Först och främst gäller det förordningen om den fleråriga budgetramen. Där finns ett förslag från kommissionen om att införa en speciell flexibilitetsmekanism. Den måste beslutas med enhällighet. Mekanismen innebär att man med kvalificerad majoritet skulle få besluta om att öka budgeten med 0,03 procent av EU:s bni. 3 räntepunkter låter inte mycket, men det finns en utgiftsrisk på 1 miljard svenska kronor för vår EU-avgift varje gång den här mekanismen används. Den ska, som sagt, beslutas med enhällighet.

Vidare finns det att behandla en revidering av budgetramen för att finansiera utgiftsökningar, motsvarande 1,4 miljarder euro, för den experimentella funktionsanläggningen Iter, International Thermonuclear Experimental Reactor.

Risken är alltså påtaglig att detta blir svårt och att det blir dyrt. Det finns en bild som visar resultatet av processen fram till nu. Det är rätt mycket siffror på den bilden.

Förhandlingen om årsbudgeten ska ses i ljuset av den fleråriga ram som finns och där det finns tak för varje år. Taket för åtagandebemyndigande för år 2011 uppgår till 1,15 procent av bni och betalningarna till 1,08 procent. Kommissionens förslag ligger, som ni ser, inom dessa ramar. Men ökningen av betalningarna – det är betalningarna som påverkar vår EU-avgift – är snabbare än man hade tänkt sig.

Kommissionen har sedan dess inkommit med tre så kallade ändringskrivelser, med ändringar av sitt budgetförslag. Den första gäller 118 tjänster i den europeiska utrikestjänsten, EEAS. Den andra, som beloppsmässigt är mycket liten – 1,8 miljoner euro – berör Europol och de tre tillsynsmyndigheterna inom finansområdet. En sista skrivelse behandlar revideringen till följd av uppdaterade siffror inom jordbrukssektorn. Det är väldigt normalt.

Rådets läsning – som ni fått en återrapport om – innebär minskningar av kommissionens förslag både beträffande åtaganden, framför allt jordbruksutgifter och administration, och beträffande betalningarna, framför allt när det gäller sammanhållningspolitiken och konkurrenskraften.

Regeringen valde, som sagt, att svara nej på den kompromiss som fanns.

2010/11:5

27 oktober

Parlamentet har nu kommit med sitt förslag. I förhållande till kommissionens förslag innebär det en ökning. I likhet med tidigare år lägger parlamentet tillbaka flera av anslagsnivåerna i förhållande till kommissionens förslag och ökar dessutom på i förhållande till kommissionens förslag. En stor differens mellan kommissionens och EP:s förslag i år är att man permanentar den mjölkfond som man fick tillfälligt förra året.

Sammantaget avviker inte parlamentet från den väg som de vandrat under en ganska lång tid – en väldigt budgetexpansionistisk väg. Låt mig säga – jag sade detta i går i finansutskottet – att jag skulle sätta stort värde på om ni i alla partier här pratade med era parlamentariker. Jag har inte sett någon kandidat till att bli EU-parlamentariker som gått till val på att öka utgifterna och dra upp den svenska EU-avgiften. I plenum i Europaparlamentet har jag delvis blivit utbuad därför att jag kräver budgetrestriktivitet i ett läge där Europas ekonomier går med ungefär 7 procents budgetunderskott. Jag skulle alltså gärna se att ni pratar med era parlamentariker – ingen nämnd, ingen glömd.

Under förlikningsförfarandet förväntas rådet försvara de neddragningar som vi gjorde både vad gäller betalningar och vad gäller åtaganden. Vi kommer också att vilja undvika revideringar av budgetramen, och vi kommer att vilja undvika användning av flexibilitetsinstrumentet som ligger utanför budgetramen.

Parlamentet har förväntats prioritera ökade utgifter inom område 1a för att finansiera den ekonomiska återhämtningsplanen och EU 2020-strategin. Sedan kommer de nog att vilja ha mer pengar på utrikespolitikens område.

De möjliga förhandlingsbrickor som då finns är Iter, kärnkraftshistorien, samt parlamentets förslag om mjölkfond. Till det kommer revideringen av ramen för den 0,03-procentsflexibilitetsmekanism som kommissionen har föreslagit, något som parlamentet ställer sig väldigt positivt till.

Vidare har vi finansieringen av Iter, de 1,4 miljarder euro som på något sätt måste fiskas fram. Där har kommissionen ett förslag dels om att revidera ramen och att flytta pengar från utgiftsområde 2 till utgiftsområde 1a, dels om att ha besparingar och omfördelningar inom 1a. Men man har inte klarat att få ihop 1,4 miljarder euro. Drygt 500 miljoner euro lämnas ofinansierade, att lösas vid annat tillfälle – en inte helt okänd teknik.

I rådet finns det en vilja att finansiera den absoluta huvuddelen av Iter genom en omfördelning under rubriken 1a. Men det motsätter sig, som sagt, parlamentet. De vill i stället att man tar detta ofinansierat och ökar på. Regeringen kommer där att driva en linje som värnar de svenska intressena, alltså budgetrestriktivitet.

Sammantaget har vi då budgeten, Iter och 0,03:an. Risken är påtaglig att dessa förhandlingar strandar. Det vore skämmigt för Europa. Men det vore inte så dumt från budgetdisciplinsynpunkt, för då inträder tolfteledet. Man får en tolfteled varje månad. Men en tolfteled av fjolårets budget – den är bra mycket stramare än årets förslag – vore inte speciellt lyckat utan vore en prestigeförlust för Europa.

Iter är en jätteanläggning. Det är frontteknologi. Naturligtvis är det mycket svårt att beräkna vad en sådan anläggning kostar. Detta är ett projekt som EU gör tillsammans med andra parter – Indien, Kina, Ryssland, USA och Sydkorea så det är stora länder och många länder. Men på något sätt har EU lyckats förhandla till sig att det är bara de som behöver ta kostnadsökningar.

Slutligen finns det en OH-bild över de svenska ståndpunkter som vi vill driva. Det gäller att respektera de finansiella ramarna. Europeiskt mervärde är viktigt liksom att verka för tillräckliga marginaler, undvika användning av flexibilitetsinstrument, verka för realistiska prognoser – detta är viktigt, för i annat fall får vi en högre EU-avgift – och effektivisera administrationen.

Anf. 5 GUSTAV BLIX (M):

Herr ordförande! Jag vill tacka statssekreteraren för en alldeles utmärkt föredragning i detta viktiga ärende.

Till att börja med vill jag uttrycka vårt stöd för att regeringen fortsätter att upprätthålla en strikt budgetrestriktiv linje och att i största möjliga mån söka framgång i förhandlingarna för att få igenom också detta.

Just mot bakgrund av det som statssekreteraren nämnde om att Europaparlamentet verkar anse att de som den enda europeiska valda institutionen ska gå opåverkade genom den ekonomiska krisen och inte behöva anpassa utgifterna efter rådande budgetläge vill jag verkligen understryka det som statssekreteraren lyfte fram.

Egentligen vill jag bara ställa frågan: Hur ser övriga rådsmedlemmar på EU-parlamentets agerande, och hur stark sammanhållning upplever statssekreteraren att det finns i rådet för att stå fast vid en budgetrestriktiv linje inte minst mot bakgrund av att nästan alla andra europeiska politiker tvingas göra tuffa prioriteringar inom ramen för sina ekonomiska budgetar?

Jag vill också upplysa statssekreteraren om att jag åtminstone har gjort den hemläxa som han uppmuntrar till genom att ha talat om frågan med några av de moderata Europaparlamentarikerna. De är väl medvetna om problemen.

Anf. 6 JONAS SJÖSTEDT (V):

Också jag vill uttrycka mitt stöd för den här mycket restriktiva budgetlinjen. Jag uppskattar verkligen att ni har röstat nej till det senaste förslaget och hoppas att ni håller fast vid denna tydliga linje även vid den förlikning som kommer. Jag tror inte att man ska vara så rädd för att det här strandar. Europaparlamentet behöver kanske en gång lära sig att det inte är så lätt att driva igenom mer utgifter. I allmänhet tycker jag alltså att regeringens linje har varit väldigt klok.

I finansutskottet har vi anmält avvikande mening. Det har vi gjort därför att vi vill ha en ännu mer restriktiv linje, framför allt vad avser jordbruk, utrikesförvaltning och administration.

Till exempel har man från Europaparlamentets sida föreslagit en löneökning för administrationen i institutionen, en löneökning som inte har någon motsvarighet i andra statsförvaltningar runt om i Europeiska unionen – detta samtidigt som stora lönesänkningar genomdrivs i många

länder när man sätter press på euroländerna. Det är alldeles härresande att man kan bete sig på det sättet.

Jordbruket talar för sig självt. Där finns en oändlig besparingspotential. Frågan är hur långt man kan gå.

Vad gäller utrikesförvaltningen avvisar vi kraven på fler tjänster.

Det är speciellt viktigt i år eftersom det är första gången man har det fulla medbeslutandeförfarandet när det gäller budgeten och förlikning. Rådet får inte glida i väg och tillåta stora utgiftsökningar.

Jag vill gärna höra lite mer specifikt hur ni ser på förslagen på löneökningar inom EU:s institutioner som Europaparlamentet pratar om och den expanderande utrikesförvaltningen.

I allmänhet är vi nöjda, även om vi skulle vilja spara lite mer.

Anf. 7 Statssekreterare HANS LINDBLAD:

Vi kan konstatera, Gustav Blix, att det finns ett gäng like-minded i rådet som vill driva en restriktiv linje och därmed ställa sig i tydlig konflikt mot parlamentet. Men sist nådde vi inte en kvalificerad majoritet. Vi röstade nej och tillhörde en minoritet. De finns, men alla i rådet är inte lika restriktiva.

Jag har träffat kolleger som har påpekat för mig att de är nettomottagare och hoppas att så förbli under det närmaste decenniet. Det är klart att det finns olika intressen i rådet också.

Jag delar i mycket Jonas Sjöstedts syn. Jag är osäker på hur mycket vi kan göra åt parlamentets förslag till löneökningar. Det är provocerande.

Sedan var det frågan om utrikesförvaltningen. På de andra punkterna får vi se var man landar. Vi driver i fråga om administration över huvud taget att det kan vara rimligt att ha som ett tak, innan man strängt måste motivera det, en 2-procentig nominell ökning. Det betyder ungefär reellt oförändrat med en 2-procentig inflationstakt. Vi ligger inte alls långt ifrån varandra i synen på denna sak.

Anf. 8 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr ordförande! Låt mig också understryka att det är kloka ståndpunkter regeringen har intagit när det gäller Iter. Även om vi på det området vill gå längre och inleda en förhandling om att avveckla den europeiska delen är det bra att bromsa en skenande kostnadsökning där. Samma gäller flexibilitetsreglerna som parlamentet vill införa.

Min namne Gustav Blix ställer en fråga om hur det egentligen ser ut i rådet. Jag vill understryka att det är viktigt att när vi får den här typen av underlag och ska förbereda oss inför en ståndpunkt att vi har möjlighet att sätta oss in i hur styrkeförhållandena i rådet har varit. Om vi ska kunna sätta oss in i detta i ett ärende där det gäller majoritetsregler är det rimligt att vi vet vilka de andra medlemsstaterna som delar vår budgethållning är. Annars blir det svårt att veta vilka förhandlingsmöjligheter som egentligen finns.

Dessutom kvarstår en fråga, trots den utmärkta föredragningen, nämligen att efter en eventuell lyckad förlikning får man tänka sig att budgeten trots allt har vuxit. Förlikningen ska göras mellan rådets förslag och parlamentets expansionistiska förslag. Finns det några möjligheter att den svenska regeringen kan tänka sig att stödja en sådan växande budget trots att vi röstade nej vid den förra läsningen?

2010/11:5

27 oktober

Jag vill med de frågorna ansluta mig till den avvikande mening som Jonas Sjöstedt har uttalat. Eftersom vi inte har fått gehör vad gäller klimatsäkring av budgeten upprepar jag det vi sade vid EU-nämndens samråd den 23 juni.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Vad gäller det sista: Detta måste vara relaterat till budgeten.

Anf. 10 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Den 23 juni underströk vi behovet av att klimatsäkra EU:s budget. Detta har vi inte fått gehör för.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

När vi definierar avvikande mening måste den gälla det beslutsunderlag som vi har på bordet i dag.

Anf. 12 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Det är den här budgeten vill vi ha klimatsäkrad, och det har fortfarande inte skett. Därför har vi en avvikande mening om behovet av att klimatsäkra denna budget.

Anf. 13 BO BERNHARDSSON (S):

Ordförande! Jag vill börja med att kommentera reflexionen över dem som blir valda till EU-parlamentet. Det är inte så märkligt att det finns olika perspektiv, till och med inom samma partier, därför att vi befinner oss på olika utsiktspunkter. Det är ungefär som när kommunpolitiker blir riksdagspolitiker. Det händer faktiskt att de förändrar sina positioner. Så märkligt är det inte. Jag vill då försäkra att vi har en dialog med våra ledamöter.

Vi stöder inriktningen i allt väsentligt när det gäller budgetarbetet. Jag vill framför allt stryka under att det skulle se rätt märkligt ut med stora utgiftsökningar i unionen när andra länder utsätts för en åtstramningspolitik. Det är inte bra pedagogik.

Jag har en fråga som tar en vidare utgångspunkt. Jag ger mig inte in i de olika läsningarna och siffrorna. Frågan rör mer de politiska möjligheterna när det gäller att nå framgång för en stramare budgetpolitisk linje, inte minst att dra ned på utgifterna på jordbruksområdet. Regeringen säger, när man ska förklara sitt ställningstagande, att man anser att ytterligare neddragningar möjliggör ... Vad menas med möjliggör? Det är klart att man kan slå fast en annan siffra, men hur ser de politiska utsikterna ut att nå framgång för en stramare budgetpolitik inom unionen? För att ytterligare understryka frågan lutar jag mig mot att statsrådet Birgitta Ohlsson skrev i Dagens Nyheter att när det gäller framtiden flyttar vi oss från ettårsperspektivet till ett mer långsiktigt budgetperspektiv, att regeringen är beredd att förhandla hårt inom EU för att åstadkomma en mindre och modernare budget för åren framöver. Jag vill ha en politisk bedömning eftersom ni säger att det är möjligt. Hur ser utsikterna ut? Hur ska man bedöma möjligheterna att nå framgång för en stramare budgetpolitik?

Anf. 15 Statssekreterare HANS LINDBLAD:

Jag vet inte hur ordföranden vill göra. Jag kan läsa upp vilka like-minded-länderna är, men då måste protokollet hemligstämplas.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Det är självklart att det går bra för statssekreteraren att göra det.

Anf. 17 Statssekreterare HANS LINDBLAD:

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Sedan var frågan om vi kan rösta för en budget som ökar.

Det är viktigt att ha en viss mån av rörlighet och flexibilitet. Vi vill bedriva en stram linje i förhandlingarna. Samtidigt måste det finnas en möjlighet att förhandla. Om jag ska vara ärlig tror jag att den största risken är att vi inte är i majoritet utan att vi blir överkörda. Det är på grund av vår litenhet och att vi kanske inte får med oss alla våra like-minded till slut – de vi nu har räcker inte.

Det här för in frågan lite på de politiska möjligheterna att få igenom något. Vi kommer att utnyttja de möjligheter och kontakter som finns. De facto att man måste ha en enhällighet i flexibilitetsbeslutet ger oss en viss hävstång och möjlighet att kunna driva andra saker relativt hårt.

Sedan var det frågan om jordbruket. Utsikterna att få en stramare hållning är "så där". Det finns ganska stora och ganska många länder som tycker att jordbruksutgifter inte alltid är så himla dumt. När jag var ordförande och skulle knyta ihop detta "hoppade" jag på mina kolleger under en längre tid – och jag fick en liten bit. Det går, men det är inte mycket man brukar kunna göra i förhållande till vad kommissionen har föreslagit. Vår möjlighet ligger i det Birgitta Ohlsson pekar på, nämligen att vid översynen av långtidsbudgeten försöka få tillräckligt många som kan gå med oss och verka för att vi ska ha en ordentlig modernisering. Den risk som finns är naturligtvis att några stora länder gör upp vid sidan om. Så skedde förra gången med jordbrukspolitiken. Vi är de vi är och så stora som vi är. Det kan vi inte göra något åt. Det är den stora risken. Vår möjlighet är att hitta tillräckligt många som kan blockera ut ett sådant förfarande. Men för årsbudgeten är det nog extra svårt.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Vi kan antingen ajournera oss till efter statsministerns föredragning eller också avslutar vi nu. Jag hoppas att vi kan avsluta nu, det vill säga att det inte är några fler frågor eller reflexioner. Nej.

Jag finner sammanfattningsvis att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt i detta ärende. Det finns en avvikande mening som är gemensam för Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Jonas Sjöstedt angav jordbruket, utrikesförvaltningen och administrationen och vidare angav Gustav Fridolin klimatsäkring som skäl för den avvikande meningen.

Jag finner att vi kan avsluta sammanträdet.

Innehållsförteckning

1 § Ekonomiska och finansiella frågor (budget)	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statssekreterare HANS LINDBLAD	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Statssekreterare HANS LINDBLAD	1
Anf. 5 GUSTAV BLIX (M)	4
Anf. 6 JONAS SJÖSTEDT (V)	4
Anf. 7 Statssekreterare HANS LINDBLAD	5
Anf. 8 GUSTAV FRIDOLIN (MP)	5
Anf. 9 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 10 GUSTAV FRIDOLIN (MP)	6
Anf. 11 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 12 GUSTAV FRIDOLIN (MP)	6
Anf. 13 BO BERNHARDSSON (S)	6
Anf. 14 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 15 Statssekreterare HANS LINDBLAD	7
Anf. 16 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 17 Statssekreterare HANS LINDBLAD	7
Anf. 18 ORDFÖRANDEN	7